

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชานโยบายสาธารณะเป็นวิชาหนึ่งที่เป็นวิชาบังคับและ/หรือวิชาเลือกของสาขารัฐประศาสนศาสตร์หรือบริหารรัฐกิจในระดับปริญญาตรี และหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก วิชานี้ถือกำเนิดมาโดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่เริ่มการศึกษาวิชาด้านนโยบายสาธารณะของไทยในระดับปริญญาโท ในหมวดวิชาการบริหารงานตามโครงการ เช่น วิชาประเมินผลงานและโครงการขององค์การของรัฐ วิชาการบริหารงานตามโครงการในหน่วยงานพัฒนา (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, 2512) ส่วนในระดับปริญญาตรีนั้น การศึกษาวิชาด้านนโยบายสาธารณะได้มีขึ้นครั้งแรกในหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2519 ของภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ โดยเป็นวิชาบังคับของแผนกและใช้ชื่อวิชา “ขบวนการวางนโยบายและแผน” ในขณะที่หลักสูตรคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2518 สาขาวิชาบริหารรัฐกิจใช้ชื่อวิชา “การวางแผนการบริหาร” ส่วนวิชาชื่อ “นโยบายสาธารณะ” ปรากฏในระดับปริญญาตรี หลักสูตรของคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในหลักสูตร พ.ศ. 2522 และวิชานโยบายสาธารณะเป็นวิชาบังคับในภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ (ศุภชัย ยาวะประภาสและคณะ, 2552) ปัจจุบันนโยบายสาธารณะได้พัฒนาเป็นสาขาวิชานโยบายสาธารณะ ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร-มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นั้น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ได้ขยายตัวและได้รับความนิยมจากนิสิตนักศึกษา โดยพิจารณาจากจำนวนนิสิตนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ปีการศึกษา 2549 ปริญญาตรี มีจำนวน 275,473 คน ปริญญาโท 22,000 คน ปริญญาเอก 646 คน ปีการศึกษา 2550 ปริญญาตรี มีจำนวน 190,086 คน ปริญญาโท 14,775 คน ปริญญาเอก 685 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาดังกล่าวแสดงถึงแนวโน้มของความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการศึกษาในรายวิชานโยบายสาธารณะด้วยเช่นเดียวกัน

การจัดเรียนการสอนนั้นเป็นการนำหลักสูตรไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย การเรียนการสอนให้เกิดผลย่อมต้องมีสื่อที่ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารประกอบการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำราซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หลักในการจัดการเรียนการ

สอนในระดับอุดมศึกษา ที่ผู้สอนได้นำมาใช้ในการประกอบการสอน และผู้เรียนได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ประกอบการเรียนในรายวิชานั้น ๆ

ศาสตร์ไม่ว่าสาขาใดก็ตามที่มีการจัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลานาน ผู้สอนย่อมใช้ตำราเพื่อประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์และเรียนรู้ได้เร็วขึ้น โดยไม่ต้องเสียเวลาในการจดและบันทึก ในประเทศที่ยังมีการพัฒนามากเท่าไร ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น ปัญหาที่พบในระดับเบื้องต้น คือ ปัญหาการตัดสินใจเลือกตำราที่เหมาะสมจากตำราที่มีอยู่หลากหลายทั้งในภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ (Redei, 1984) การคัดเลือกตำราเป็นงานหนัก และต้องอาศัยความรับผิดชอบอย่างสูงจากผู้มีอำนาจในการเลือกตำรา ผู้คัดเลือกต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือก ศึกษาตำราอย่างรอบคอบ แล้วนำมาพิจารณาตัดสินใจว่าตำรานั้น ๆ มีความเหมาะสมตรงตามเกณฑ์และตามความต้องการมากน้อยเพียงไร (Redei, 1984; Hollabaugh, 1989)

จากประเด็นความสำคัญของตำราในฐานะที่ใช้เป็นสื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานโยบายสาธารณะนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่อาจารย์ผู้สอนพึงดำเนินการปฏิบัติจริงเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจและเลือกใช้ตำราประกอบการเรียนการสอนวิชานโยบายสาธารณะได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของนิสิต/นักศึกษา นอกจากนี้การวิเคราะห์ตำรานั้นชี้ให้เห็นถึงองค์ความรู้ในแต่ละส่วนของวิชานั้น ๆ รวมทั้งช่องว่างและทิศทางการปรับปรุง พัฒนา และจัดทำตำรานโยบายสาธารณะในอนาคตต่อไป

คำถามวิจัย

1. ตำรานโยบายสาธารณะมีลักษณะอย่างไร มีความยากง่ายอย่างไร และความน่าอ่านเพียงใด
2. สภาพและลักษณะการใช้ตำรานโยบายสาธารณะของอาจารย์ผู้สอนวิชานโยบายสาธารณะในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่
3. สภาพและลักษณะการใช้ตำรานโยบายสาธารณะของนิสิต/นักศึกษาที่ศึกษาวิชานโยบายสาธารณะในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่
4. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชานโยบายสาธารณะที่มีต่อตำรานโยบายสาธารณะเป็นอย่างไร
5. ความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาที่มีต่อตำรานโยบายสาธารณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะในด้านคุณลักษณะทั่วไป ความน่าอ่าน และความยากในการอ่าน
2. เพื่อศึกษาสภาพและลักษณะการใช้ตำรานโยบายสาธารณะของอาจารย์ นิสิต/นักศึกษาในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ นิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับตำรานโยบายสาธารณะในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะ ประชากร คือ ตำรานโยบายสาธารณะไทย ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจสภาพและลักษณะการใช้ตำรานโยบายสาธารณะ และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับตำรานโยบายสาธารณะในปัจจุบัน ประชากร คือ อาจารย์ผู้สอนรายวิชานโยบายสาธารณะในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 17 คน นิสิต/นักศึกษา ระดับปริญญาตรีและโท ภาคปกติ และภาคพิเศษ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 805 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับตำรานโยบายสาธารณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไปของตำรา 2) ความน่าอ่านของตำรา 3) ความยากง่ายของการอ่านตำรา 4) สภาพและลักษณะการใช้ตำรา และ 5) ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต/นักศึกษาที่มีต่อตำรา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ตำรานโยบายสาธารณะ หมายถึง หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชานโยบายสาธารณะของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ดัชนีความน่าอ่าน (readability index) หมายถึง ค่าตัวเลขที่บอกความน่าอ่านของตำรา นโยบายสาธารณะไทย โดยใช้เกณฑ์ของ Hollabaugh (1989) ซึ่งกำหนดดัชนีที่มีค่าเท่ากับ 15 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับปริญญาตรี และมีค่า 20 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับบัณฑิตศึกษา

ดัชนีความยากในการอ่าน (reading difficulty index) หมายถึง ค่าตัวเลขที่บอกถึงความยากง่ายในการอ่านของตำราเรียนนโยบายสาธารณะไทย โดยใช้เกณฑ์ของ Hollabaugh (1989) ซึ่งกำหนดดัชนีที่มีค่าเท่ากับ 15 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับปริญญาตรี และมีค่า 20 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับบัณฑิตศึกษา

สภาพและลักษณะการใช้ตำราเรียนนโยบายสาธารณะไทย หมายถึง ระดับการปฏิบัติและระดับความสำเร็จของการใช้ตำราเรียนนโยบายสาธารณะของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต/นักศึกษาที่เรียนรายวิชานโยบายสาธารณะ

ความคิดเห็นที่มีต่อตำราเรียนนโยบายสาธารณะไทย หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต/นักศึกษาที่เรียนรายวิชานโยบายสาธารณะที่มีต่อตำราเรียนนโยบายสาธารณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับตำราเรียนนโยบายสาธารณะในด้านลักษณะทั่วไป ความน่าอ่าน ความยากง่ายในการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการตัดสินใจและเลือกใช้ตำราประกอบการเรียนการสอนวิชานโยบายสาธารณะได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของนิสิต/นักศึกษา
2. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความคิดเห็น สภาพ และลักษณะการใช้ตำราเรียนนโยบายสาธารณะของอาจารย์ผู้สอนวิชานโยบายสาธารณะ และนิสิต/นักศึกษาที่เรียนวิชานโยบายสาธารณะเพื่อใช้ประกอบในการปรับปรุง การพัฒนา และการตัดสินใจในการเลือกใช้ตำราเรียนนโยบายสาธารณะได้อย่างเหมาะสม